

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Eelyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 3.

Ujságírók szervezkedése.

(—a.) Addig-addig irtak, referáltak az ujságírók a különféle állami és törvényhatósági tisztviselőknek vasutasoknak, tanárok és tanítóknak, valamint egyszerű munkásoknak fizetésrendezési, munkabéremelési és más hasonló mozgalmairól, szervezkedéséről, még egyszer csak ők maguk is kedvet kaptak hasonló célú és irányú mozgalmat indítani meg önmaguk — a vidéki sajtó munkásai közt.

Már elüljáróban is meg kell vallani, hogy nemcsak éppen pusztán kedvtelésből indították meg a vidéki ujságírók ezt a szervezkedési mozgalmat, hanem tulajdonképpen helyzetük mostoha sorsa készíteti őket erre.

A vidéki sajtó kinőtt a gyermekkorából. A szerény kezdetű társadalmi és szépirodalmi hetilapokból, komoly irányú politikai napilapok lettek, melyek egyre több és több embert foglalkoztatnak, mind jobban és jobban lekötik munkálkodásukat s irányukban napról-napra nagyobb és nagyobb igényekkel lép fel a közönség.

A sajtóval együtt a vidéki hírlapirodalom kis riporterei is kinőttek a gyermekkorából, a lenézés, semmibevevés, mellőzés korából és tisztességes társadalmi posztitót vívtak ki maguknak.

De evvel a fejlődéssel nem tartott lépést a vidéki hírlapírók anyagi existenciájának a biztosítása.

Fizetésük kevés, nyugdíjuk semmi. Nem egészen a kiadókön mult a dolog. Mi tudjuk jól, hogy a kiadóknak mennyi gonddal és áldozattal kell küzdeniök, hogy vállalataikat fenntarthatassák s maguknak csak valamennyire tűrhető sorsot biztosítsanak. A kifejlődött nagy konkurrenzia, a közönség igényeinek fokozódása, a szedés megdrágulása, a távirati és telefonhírszolgálat folytonos bővülése és sok más itt nem részletezhető körülmények annyi újabb és újabb költséget okoztak a kiadóknak, hogy bizony a legtöbb ilyen vállalat nem hogy valami nagy hasznot hajtana tulajdonosának, hanem igen sok esetben deficitet okoz.

Az ujságírók mikor a szervezkedéshez fogtak számot vetettek evvel a körülménnyel és új jövedelmi forrásokat akarnak megnyitni a kiadók számára. Új jövedelmet pedig úgy akarnak szerezni, hogy bizonyos nem közérdekű közleményeknek, ha létrejön a szervezkedés, csak illő díjazás mellett fognak helyet adni hasábjaikon. Nagy kérdés azonban, nem lesz-e az erre alapított számítás illuzórius? Itt van a szervezkedésnek egyik nagy akadály.

De van más is. Ilyennek tartjuk mi azt az irányt amely, ha a vezetők nem vigyáznak, a szocializmus karjaiba fogja terelni a mozgalmat s velök a vidéki ujságírókat, kik közül ketten tegnap a váradi értekezleten is nyíltan kijelentették,

hogy ők minden fentartás nélkül szocialisták. A vidéki hírlapírók ősz vezére Tiszti Lajos ugyan távol áll ettől az iránytól, sőt nyomatékosan figyelmeztette is kollegáit a veszedelemre, de tartunk tőle, hogy a vérmes fiatalabbak kerülnek tulsulyra a kongresszuson.

További nagy akadály, ami az egész szervezkedés sikerét veszélyezteti, az a körülmény, hogy nagyon tulzott igényekkel lépnek fel a vezetők. Olyan ízletéseket, amilyenek a váradi értekezleten előadott memorandumban vannak megállapítva, Váradon nem birna meg egyetlen lap sem. Más tekintetben is olyan követelésekkel léptek elő, hogy azokat bajosan fogadhatják el a kiadók. Ha a szeptemberi kongresszuson ilyenfélét fog megállapítani a többség, akkor az egész szervezkedés meddő küzdelem marad.

Végül a tegnapi értekezleten kevés szó esett arról az intézménnyről, amely az egész szervezkedésnek koronája lenne s egyuttal a kiadók is biztosítást nyujtana a most már jobban díjazott munkásoknak szellemi tehetségéről és erkölcsi integritásáról: t. i. a hírlapírói kamaráról. Tudjuk, hogy erre is van tervezet, a tegnapi értekezlet küldött is ki ennek átdolgozására bizottságot, de ismerve a helyzet nehézségeit, nem sok reményt fűzünk hozzá, hogy ez segítsen a bajokon. Pedig ezen fordul meg az egész szervezkedésnek sikere vagy hiábavalósága.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A második feleség.

(Svéd novellette.)

Végre otthon volt újra — otthon ő nála! Két hetet töltött a szüleinél, de a szive folyton-folyvást huzta-vonta a férje után, akit szive mélyéből szeretett, bár az keveset törődött vele, és csak egy tapasztalatlan kis gyermeket látott benne.

Bizony, bizony sokszor elszorult a szive, mikor a hosszú féli esteken belebujt a könyvei közé, ahelyett, hogy fiatal kis feleségét mulattatta volna, de hát ő oly magosan állt a kis asszonyka felett, hogy is követethette volna hát, hogy ilyen kis gyerekekkel foglalkozzon?

És azt is tudta, hogy a férje szive nagyon beteg, nagy fájdalma van. Rövid házasság után elvesztette szép, fiatal, nagyműveltségű első feleségét s nem tudja elfeledni veszteségét.

A lelkét adta volna érte, ha pótolni tudná az elveszettet, ha megnyerhetné a férje teljes bizalmát.

Az ura dolgozószobájában függött a boldogult képmása. Órákhozát ácsorgott a kép előtt s nézte a nagy, lelkes szemeket és szeretett volna reá hasonlítani, hogy megnyerje a férje szerelmét.

Jól tudta, hogy nem szerelemből vette el. A rokonai tanácsára házasodott meg másodsor, akik azt hitték, hogy az új, ifjú asszony elfeledteti vele a halottat, s halálra szomorított szive újra fel fog vidulni. De ez a remény, úgy látszik, füstbe megy, hiszen közel egy évi házasság után is csak oly messze vannak egymástól, mint az esküvő előtt.

És mégis, mégis oly mondhatatlan boldog volt, hogy újra mellette lehetett, s nem győzte nézni azt a szép arcot, azt a magas, nemes homlokot, amelyről úgy szerette volna elsimitani az olykor-olykor összeverődő ránczokat.

— Igazán csodálatba ejtett a tegnapi táviratod — kezdé a férfi — azt hittem, hogy tovább fogsz maradni a szüleidnél.

— Lehetetlen volt tovább ott lenni — felelte az asszony pirulva.

— Miért, Dilma? Nekem nem lett volna kifogásom ellene! Miért jöttél haza?

— Most nem mondhatom meg az okát, Arvéd, de majd egyszer meg fogod tudni!

Arvéd tünődve járt fel s alá a szobában. Miért jött haza a felesége? Utána vágyódott volna? Hiszen neki is nagyon üresnek, nagyon pusztának tünt fel a ház, ami odavolt s sziveből örvendett, mikor megtudta, hazaérkezik, csak hogy ezt az örömet még önmagának sem akarta bevallani.

Most már itt van s újra kényeztetni fogja. Elindult a felesége szobája felé, de a küszöbön megállt s habozott, belépjen-e? Kopogott s hogy nem kapott választ, kinyitotta az ajtót s ott lelte feleségét fehér pongyolában, hajjal a divánon aludva.

Az utazás kimerítette a szegény gyermeket.

Oly szép, oly üde volt, amint kicsi fejét gömbölyű karjára nyugtva aludott, hogy a férfi szivét csodálatos hőség árasztotta el, — lassan lehajolt s egy csókot lehelt a homlokára.

— A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre —

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
 Fő-utca.
 (Uri Casinó-épület)
 TELEFON 520.

angol divatszabó-czég

— Szövetek és belések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be. —

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít **férfi öltönyöket**, s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — **Női costumok** — valódi angol **SZÖVETEK** nagy választékban.

A vidéki ujságírók Nagy-Váradon.

Az ujságírók vasárnapi értekezletéről a következőket jelenti tudósítónk:

A hírlapírók, akik vidéki városokból Nagy-Váradra jöttek, vasárnap délelőtt érkeztek meg. A pályaudvaron az érkezőket a nagyváradai hírlapírók fogadták. 11 órakor a vendégek és a helybeli ujságírók a város fogatain a *pecze-szöllősi* sörgyárba mentek, hol a házigazda, *Krausz* Béla sörgyártulajdonos magyaros, előzékeny vendégszeretettel fogadta az ujságírókat. A szöllősi sörgyárból a villás reggeli elfogyasztása után a társaság a *Felix-fürdőbe* ment, hol disztribúció volt az ujságírók tiszteletére a nagyteremben.

Az értekezlet délután 3 órakor kezdődött. Jelen voltak: dr. Papp József Kolozsvár, Herczeg Jenő Kolozsvár, dr. Jakobi Kálmán Kolozsvár (Ujság), Lengyel Béla Kolozsvár (Kolozsvári Hírlap), dr. Müller Menyhért Kolozsvár (Kolozsvári Hírlap), Szakács Andor Szeged, Róna Lajos (Szeged és Vidéke), Ujváry Péter Szeged (Szegedi Híradó), Tiszi Lajos Arad (Arad és Vidéke), Illés Zsigmond Arad (Arad és Vidéke), Benedek Árpád Arad (Függetlenség), dr. Varga Lajos Debreczen (Debreczen), Bekássy Jenő Debreczen (Debreczen), Barabás Ernő Debreczen (Debreczen), Sas Ede (Nagyvárad), dr. Vučkics Gyula Nagyvárad (Tiszántul), Vidosits Gyula Nagyvárad (Tiszántul), Nógrádi Gyula Nagyvárad (Tiszántul), Maton Manó (Nagyvárad), dr. Halász Lajos Nagyvárad (Nagyvárad), Friss Ujság), Liptai Károly Nagyvárad (Nagyvárad), Papp János Nagyvárad (Nagyvárad), Pásztor Ede Nagyvárad (Nagyvárad Napló), Fehér Dezső Nagyvárad (Nagyvárad Napló), Nagy Mihály Nagyvárad (Nagyvárad Napló), Mázor Béla Nagyvárad (Nagyvárad Napló), Dutka Akos Nagyvárad (Szabadság), dr. Adorján Emil és Szebenyei József.

Tiszi Lajos elnök megnyitva az értekezletet, kéri a kartársak figyelmét és odaadó buzgalmát. Fontos cél áll az értekezlet előtt, annál is inkább, mert ellenfeleink a legnagyobb érdeklődéssel kísérik a mozgalmat. A mai napon már konkrét eredményt kell elérnünk. Most már az a kérdés, vagyunk vagy nem vagyunk. Kéri a kartársak higgadtságát és kitartó figyelmét. Az értekezletet megnyitva, üdvözlő az ország minden részéből összegyűlt kartársakat.

A jegyzői teendőik végzésére felkéri az elnök Pásztor Ede és Nagy Mihályt (Nagyvárad), Bekássy Jenőt (Debreczen), Herczegh Jenő, Lengyel Bélát (Kolozsvár), Illés Zsigmondot (Arad).

Halász Lajos dr. Kéri, hogy mielőtt az

értekezlet a tanácskozást megkezdene, ismeressék a szegedi kongresszus lefolyását és az ottan hozott határozatokat, mert a jelenlevők között vannak többen, akik nem vettek részt a szegedi nagygyűlésen.

Ujváry Péter (Szeged) a szegedi kongresszus jegyzője, előadó, ismerteti a szegedi határozatot. A vidéki ujságírók szociális alapon szervezkednek s ha szegedi határozatuk követelőnek tünik is föl, ez csak látszat, mert munkájáért mindenki elvárhatja díjazását. Az ujságírók a kiadó érdekeivel kötik össze mozgalmukat. Miért szolgáljanak az ujságírók magánérdekeket, egyéni hiúságokat díjtanul. A sajtó eddig közügyeket, magánügyeket egyformán támogatott. A hatóságok megmutatták, hogy a közügyeket sem kívánják szolgálni díjtanul. A magyar sajtó éhletlensége, talán túlzott önérzete nem disztinválta a közügyet a magánügytől, de ebben része van a kiadónak is. A kiadók érdekeinek előmozdítása nélkül nincs kilátásunk arra, hogy a magunk helyzetén segítsünk. Kimondjuk tehát, hogy mi magyar ujságírók ezután csak közügyeket szolgáltunk, magánérdekek istápolását a kiadók érdekeivel kötjük össze. A szegedi számítások szerint minimálisan 10 ezer koronával emelkednek a lapok jövedelmei évente, ha a kiadókkal az egyezés létrejön.

— Illuzórius — hangzott többfelel, de az előadó beszédét általános éljenzés közt fejezte be.

Liptai Károly a tárgyalás menetére nézve indítványozza, hogy alakítsák meg a szakbizottságokat a szervezet egyes részeinek megállapítása céljából, mert ezeket külön-külön a nagygyűlés nem készítheti el.

Tiszi Lajos elnök, dr. Halász Lajos, Szakács Andor hozzászólása után a Szegeden elfogadott tervezetet mutatja be Ujváry Péter előadó, mely szerint egy kezdő ujságírónak 160 korona fizetés és 20 százalékos lakbért kellene adni, 2 év múlva ez a fizetés 200 koronára emelkednék. Betegség esetén fél évig teljes fizetés járjon az ujságíróknak, kinek szerződésileg egy fél évi felmondási idő jár.

Tiszi Lajos elnök hosszas tapasztalatai után kijelentheti, hogy a kiadókkal szemben a tervezet egyes pontnál kivihetetlenek. Mi a méltányosság, türelem és higgadtság alapján dolgozunk és a szervezetet is ennek figyelembevételével akarják keresztülvinni. Szeretné, ha a kiadókkal együtt folytatnák a tárgyalást. A méltányosságot ajánlja a kartársak figyelmébe.

Papp János (Nagyvárad) teljesen elfogadja a tervezetet.

A szeméi az asztalkára estek s egy félig megirt levelet pillantott meg:

»Kedves drága Anyuskám! Szerencsésen, haza érkeztem és sietek nektek, én drágáim szívem minden üdvözlését elküldeni.

Az állomáson várt reám Árvéd — és én oly boldog voltam, hogy szerettem volna a nyakába ugrani s összecsókolni — de nem mertem.

Ő nagyon kedves, nagyon jó hozzám és én nagyon boldog vagyok, hogy vele lehetek. Nagyon csodálkozott váratlan hazatértemen, mert ő nem tudja, hogy ma van az esküvőnk évfordulója.

Ma egy éve lettem a felesége! Betöltöttem-e híven kötelességemet? . . .

. . . Tovább nem olvasott . . .
Hát ma van az évforduló — és ő nem gondolt erre! És most már tudja, miért jött haza!

Lassan kisompolygott a szobából.

Tehát szereti őt, aki gyakran oly rideg, szigorú volt iránta s akit önző bánata között annyira elhanyagolt! Ezt nem hitte volna.

És teljesítette az oltár előtt tett fogadalmát, hogy szeretni fogja, hogy örömet, bánatot megoszt vele? Bizonyára nem!

Nem birt a szobában maradni. Rohant az utcára . . .

— Hol voltál oly sokáig, Árvéd? — kérde

Dilma, örömmel sietve férje elé, hogy segítsen felöltőjét levetni.

— Egy nagyot sétáltam, az idő oly csábitóan szép — felelt a férfi szerelmesen nézve a kis menyecske rózsabimbóhoz hasonló, álomtól kipirult arczába.

— A kávé már félig kihűlt, de nem tehetek róla — szólta magát mentegelve a kis asszony mialatt megtöltötte a csészéjét, aki válasz helyett magához ölelte s összecsókolta rózsás ajkait.

— Most már tudom tudom miért jöttél haza!

Az asszony nedves szemekkel nézett az urára, piczi ajkai megremegtek

— Kedves szívem, kérlek, feledd el a multat — folytatta Árvéd s megragadva felesége kezét egy gyűrűt húzott az ujjára.

— Kérlek viseld e gyűrűt az én szerelmem zálogá gyanánt.

Mi új, mi csodás csengése volt a hangjának! Mily szelíd, mégis perzselő tűz lángolt a szemében — a szíve akart megszakadni örömben. A karjaival átfonta a férje nyakát, kicsi tejét oda szoritotta a kebeléhez.

— Szereti . . . szereti!

Esküvője évfordulóján teljesült, amiért oly forrón imádkozott.

Illés Zsigmond (Arad) illuzóriusnak tart egyes tervezeti pontokat. A szűkebb bizottságok dolga lesz a részletkérdések tisztázása. Kéri, hogy a mozgalomhoz csatlakozó lapok stáztisztikát bocsássanak rendelkezésére.

A tervezetet fogadjuk el tárgyalás alapjául. Müller Menyhért (Kolozsvár) javasolja, hogy minden egyes értekezlet megállapodásai nyomtassanak ki tanulmányozás végett. A tervezet elfogatása mellett szól.

Bekássy Jenő a szervezkedés fontosságát hangoztatja, dr. Adorján Emil pedig a szociális szempont szükségét mellett szól. A nyers elaboratum adassék az albizottságok elé. A tervezetből több fontos dolog hiányzik. Dr. Halász Lajos ellenzi a felfogást, hogy a tervezet kivihetetlen. Utal a színészek példájára, akik szintén tudtak rendes szervezetet készíteni. Az ujságíró alkalmazása szellemi és erkölcsi minősítéshez köthessék. Ne ijedjék meg a szociális szótól, a szervezkedés csak teljes elszántság, enerzsia mellett lehetséges, egyéni érdekek nem dominálhatnak. Példákat hoz fel a többi szervezetről. Buzdítja a kartársakat a szervezkedésre.

Dr. Vučkics Gyula: Helyesli az ujságírók szervezkedését, csak hogy azt a javaslatot, melyet Ujváry Péter az értekezlet elé terjesztett, nem tartja kivihetőnek, mert a legtöbb kiadó nagy anyagi gondokkal küzd. Az ujságíróknak nem csak anyagi szervezkedésre van szükségük, hanem erkölcsileg is.

Ha jobban díjazták a kiadók munkáikat, méltán kívánhatnak tőlük erkölcsi garanciát. Hozzászól az egyes részletkérdésekhez s az elaboratumot ilyen tenntartások mellett részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

Tiszi Lajos elnök félreértések kikerülése végett kijelenti, hogy a legradikálisabb embere a szervezkedésnek, de tapasztalatból állítja, hogy a szervezetben több pont módosításra szorul.

Herczegh Jenő (Kolozsvár) kéri, hogy a tervezetet fogadják el.

Ujváry Péter előadó zárszavában felvilágosítja a kartársakat, hogy a mai értekezlet csak informáló, előkészítő gyűlés szervezet érdekében. Minden egyes felszólalásra megtette a maga észrevételeit beható körültekintéssel.

Az elnök fölterette a kérdéseket melyek alapján az értekezlet a bemutatott tervezetet elfogadta általánosságban s a módosítások megtételére az albizottságok kiküldését mondta ki.

Liptai Károly indítványt tesz a szervezet rendjét, az alapszabályt kidolgozó, az ujságíró és a kiadó közötti jogviszont megállapító, a testületi biráskodás módozatai és a fegyelmi szabályzatát, a szervezet jövedelmeit megállapító s hatodszor az ellenállási alapot megteremtő albizottságok megalakítására.

A javaslat körül hosszabb vita támadt, melyben Szakács Andor, Róna Lajos, Bekássy Jenő, dr. Halász Lajos, Illés Zsigmond, Ujváry Péter, Papp János vettek részt.

Az értekezlet dr. Halász Lajos indítványára egyhangulag azt mondta ki, hogy négy helyi albizottságot alakít meg, a melyek a nagygyűlés elé terjesztik munkájukat.

Bekássy Jenő debreczeni szerkesztő végül kérte az értekezletet, hogy a szeptemberi nagygyűlés előtt egy értekezletre Debreczenben gyűljön össze. A meghívást éljenzéssel fogadták s miután Tiszi Lajos elnöknek köszönetet szavaztak, a gyűlés véget ért.

Este több száz főre menő közönség vett részt az ujságírók tiszteletére rendezett hangversenyen, melyen Rusinszky Ilona, Horváth Kálmán, Palásthy Sándor és Várady Aladár működtek közre. A vendégek az éjjeli vonattal elutaztak Nagyváradról.

Készülődés a bonyhádi választásra.

Tolna-vármegye központi választmánya a bonyhádi képviselőválasztást i. h. 12-ére tüzte ki. A választás elnökéül Forster Istvánt küldötték ki. A mandátumért ifj. Wéber János nagybérlő és dr. Schwetz Antal ügyvéd küzdenek, mindkettő Kossuth párti programmal.

A politikai válság.**Apponyi, Andrássy és Tisza.**

A válság stagnál ismét és valószínűleg stagnálni fog az őszig. Csak egyes politikusok nyilatkozatai foglalkoztatják a politikai világot.

Vasárnap három vezérpolitikus nyilatkozott a helyzetről. Érdekes mind a három. *Apponyi* kijelentette, hogy elejti a közigazgatás államosítását, *Andrássy* teljes határozottsággal csatlakozott a koalícióhoz és a magyar vezényleti nyelv követeléséhez, *Tisza* egy bécsi lapban rosszalja a képselőház június 21-iki határozatát.

Apponyi a küzdelemről.

Bekéscsabán a békésmegyei függetlenségi párt vasárnap délelőtt tartotta szervezkedő nagygyűlését. A gyűlésen megjelent gróf *Apponyi* Albert és több országgyűlési képviselő is. A párt elnökéül *Apponyi* Albertet választották meg.

Ismertette a helyzetet, részletesen kifejtette *Apponyi* a vármegyék szerepét a politikai válságban, majd így folytatta: Ugy állok önök előtt, barátaim, mint aki hosszú időn át a 67-es alapnak voltam híve, mint aki tisztán a közigazgatás érdekeit és a nemzeti élet kifejlődésének feladatait tekintve az ugynevezett közigazgatás államosításának voltam jóhiszemű előharcosa. De ezek a mostani események felvilágosítottak engem arról, hogy a közigazgatási szervezet tökéletesítésénél mégis fontosabb annak ellenállási czélokra való alkalmaztatása. A mostani válságban nemcsak a magyar vezényszóró, mint önmagában álló kérdésszóról van szó, de szó van arról is, hogy a magyar nemzet egyszer már adja be a derekát azzal a hagyományos évszázados politikával szemben, amely mindent ő felsége többi államával egy egységes birodalomba akar olvasztani. Miután így fejlődtek a dolgok, ma már az a kérdés, hogy osztrák járomba akarják-e haitani fejünket, vagy pedig meg akarjuk-e vívni ezt az utolsó döntő ütközetet. Mert ha ebben az ütközetben a magyar nemzet győz, akkor talán lehet mondani, hogy egyszermindenkorra leszámoltunk az álnok ellenséggel s akkor úgy ebben a szegény országban, mint az uralkodóház és ő felsége többi országaiban is beáll végre a maradandó békének és felvirágzásának korszaka. Ezért érdemes egy-két évig küzdeni, s ezért minden családapá, aki szereti gyermekeit és tisztességes emléket akar hagyni unokáira, nem a pillanat kényelmét fogja tekinteni, hanem sorompóba áll a nemzet maradandó jólétének kivívása végett.

Andrássy politikája.

Gróf *Andrássy* Gyula a *Eudapesti Hírlap* ma reggel folytatja a multkor megjelent cikkét. Mai cikkének a címe: *Politikám utjai*. A cikknek érdekessége az az *Andrássy*-nál szokatlan élesség, amelylyel *Tisza* Istvánról foglalkozik és az a teljes határozottság, amelylyel *Andrássy* a koalíció követelése mellett állást foglal.

Elmondja *Andrássy*, hogy mivel előrelátta, milyen nehéz lesz a hadsereg kérdésében a küzdelem, minden befolyását latba vetette, hogy a nemzetet a királyával egyező álláspontra bírja.

De ennek a politikának, amely kényszerítés nélkül akart nemzeti vívmányokat elérni, alaptétele volt, hogy a magyar nemzet ön-

ként maradjon meg a mellett az álláspont mellett, hogy a nyelv kérdését nem helyezi előtérbe. Egy intézményt hosszú évekig fenntartani a közvélemény ellenére lehetetlenség. S meg kellett győződnöm — mondja *Andrássy* — hogy a nemzet a régi állapot fenntartását többé el nem tűri, még ha akaratának érvényesítése veszedelmekkel jár is. Az a vágy, hogy ez államnyelv a hadseregben is érvényre jusson, győzhetlenné tette a kisebbséget, a mely parlamenti erőszakhoz is mert nyulni érte. A kik a régi állapotot védték, szívük sugallata ellen cselekedtek. Napról-napra hódított a reform-eszme és az utolsó választás végleg eldöntötte a küzdelem sorsát. A függetlenségi pártnak a magyar nyelv ügyében elfoglalt álláspontja mögött a nemzet óriási többsége állott, amely többség csak növekedhetik. Cikkét így fejezi be *Andrássy*:

Most egy alkotmányba ütköző kísérlet történik, hogy a kisebbség kormányozzon mindaddig, míg a többség le nem mond programjáról és nem alkalmazkodik a katonai ultimátumhoz. Ez ellen a kísérlet ellen küzdeni fogok, küzdjünk ellene mindnyájan kitartással, de egy percig se felejtjük el, hogy minden hibáért csak azok felelősek, akik helytelen tanácsokat adtak királyunknak. *Királyunk szerezett szent személyét sohase vonjuk be harczainkba*. Ne felejtjük soha, hogy neki mennyit köszönhetünk s hogy mostan is csak az a meggyőződés vezet, hogy ártana biztosságunknak, ha teljesítené kívánságainkat. Hajoljunk meg tisztelettel személye előtt s megőrizve köteleles hűségünket, küzdjünk tanácsadóink hamis politikája ellen. Ragaszkodjunk szigoruan a törvényességhez, ebben van legfőbb erőnk. Mutassuk meg, hogy alkotmányellenesen nálunk sikeresen kormányozni nem lehet. De keressük mindig a békés kibontakozás útjait, mert boldogság, megelégedés, hatalom, csak a király és a nemzet egyetértéséből fakadhat, reá is, reánk is.

Tisza Istvan a helyzetről.

A *Neue Freie Presse* budapesti levelezője meglátogatta gróf *Tisza* Istvánt geszti tuszkulumban. A szabadelvűpárt vezére kifejtette, hogy a jelenlegi viszonyok közt a szabadelvűpárt nem tehet mást, mint hogy azokat, akik a nemzetet a konfliktusba belevitték és akiket a véletlen játéka a nemzet sorsának uraivá tett, intsék és figyelmeztessék, hogy ne sodorják magukkal a nemzetet ilyen tulsásokba.

Aki, így szölt *Tisza*, szívén hordja a nemzet javát, annak mindenekelőtt arra kell törekednie, hogy ennek a borzasztó lehetőségnek elejét vették. Akinek tehát módjában van befolyást gyakorolni az események menetére, annak azon kell lennie, hogy a tűz megfékezteszék és megteremtessék úgy a megegyezésnek, mint a király és nemzet közti teljes harmonia helyreállításának előfeltétele.

A Fejérváry-kabinet bemutatkozása és kijelentései, hogy tárgyalni akar még most is a koalícióval, eléggé tanuskodik a korona békés szándékairól. Ezzel a ténnyel szemben nagy hibának tartom a képviselőház június 21-iki ülésén történt eseményeket és kénytelen vagyok megbocsáthatatlan bűnnek minősíteni egyesek oly törekvéseit, hogy a helyi hatóságokat belehecczeljék a rezisztenciába és a nemzetet az anarkia útjára szorítják. Az a határozat, amely szerint a törvényhatóságok megtiltsák közegeiknek a meg nem szavazott adók tényleges behajtását és a meg nem ajánlott ujonczok tényleges besorozását, törvényen alapszik, de mégsem egyéb, mint ártatlan hősködés oly kormányval szemben, amely nyíltan kijelenti, hogy semmitéle törvényellenes cselekedetet elkövetni nem fog. De a törvény napnál világosabban elrendeli minden más rendelet végrehajtását. A törvényhatóságok tehát nyílt törvénysértést követnek el ha e tekintetben tilalmat bocsátanak ki és szánalomra méltó hivatalnokaiukat áldozatul dobják oda a teljesen törvényes megtorlásnak.

Éppen azok azonban, akik a képviselői immunitás köpenye alatt a nemzetet erre a lejtőre szorítják, felelősek lesznek azokért a

károkkért, melyeket a társadalomnak a közigazgatás rendes menetének megakasztása által okoznak. Felelősek lesznek azokért szenvedésekért is, amelyek ezer meg ezer családot fenyegetnek, mindenekelőtt azonban felelősek lesznek az eredményében kiszámíthatatlan tényért, hogy a magyar nemzet ezer év óta most először engedi magát leszoríttatni a törvény talajáról alkotmányos királyával szemben.

De bármily fenyegetők is ezek a veszedelmek, eddigelé nincs oly befejezett tény, amelyet ne lehetne még jóvátenni. A megegyezés útja még nincs elzárva és ha a koalíció vezéreiben csak egy parányi hazafias belátás van, erre az utra kell lépniök. Meg lehetnek győződve róla, hogy a szabadelvűpárt, ha ebben az utjában támogatására lehet, ezt a kötelességet a legnagyobb készséggel teljesíteni fogja.

Az iskolák beszámolója.

A nevelés és oktatás mezéjén tehát már vége ismét egy aratásnak. Tíz hónapi szorgos, fáradságos munka után bezárultak a tudomány épületének kupui; a növendékek ezrei szétröppentek ki ide, ki oda, a vakáció édes örömeit élvezni, gondtalanul, boldogan, — már akik eredményesen végezték az évet — hogy két hó múlva ujult erővel, fölfrissült szellemmel lássanak újból hozzá tanulmányaik folytatásához. Megjelentek már a letűnt tanév eredményeit részletesen feltüntető Értesítők is. A nagyváradi és bennünket közelebről érdeklő iskolák Értesítőit alább ismertetjük:

I. A prémontrei főgimnázium.

A prémontrei rend kitünő vezetése alatt álló nagyváradi főgimnázium idei munkásságát feltüntető Értesítőjét *Novotny* S. Alfonz igazgató állította össze kiváló gondnal.

Becsés dolgozattal gyarapította az Értesítő tartalmát *Sarneczky* Gellért, az intézet fiatal tanára, ki a bevezető tanulmányt írta: «A régi és mai magyar nyelv szóragozása» czimen.

Ezután jön az iskola év története, melynek kiemelkedő mozzanatai nincsenek. A működő rendi tanárok száma 17. Ezek közül irodalmi téren is dolgoztak *Novotny* S. Alfonz, dr. *Károly* Irén, dr. *Tóth* Szabó Pál, és *Sarneczky* Gellért. Elmúlt tanévben a tanári szemelyzetben *Agáczy* Norbert nyugalomba vonulása és *Sebesztha* Hugónak a tanítás alól való fölmentése folytán állott be, kiknek helyeit *Ujlaki* Rezső és *Leéb* Berta'an alapvizsgás helyettes tanárok röltötték be.

A növendékek vallás-erkölcsi és fegyelmi állapota jó volt. A tanulmányi eredmény a tanári kar türelemmel, kitartással és paedagogiai tapintattal végzett munkája következtében általánosságban megnyugtató. A tanuló ifjuság egészségi állapota egészben véve kielégítő volt.

Majd beszámol az Értesítő az intézethez a bezárult tanévben kötött hét újabb alapítványról. Az egyik *Nagyváradi városnak* II. *Rákóczy* Ferencz nevére tett 1000, másik *Fetsér* Antal apátkanonok 2000 koronás alapítványa.

A végzett tananyag ismertetése után az önképzőkör, zene- és segítő egyesület sikeres működéséről szóló jelentés következik. Az Értesítőből kitetszőleg a könyvtárak és szertárak elmúlt tanévben is szépen gyarapodtak. A tanári könyvtár jelenleg 1521 műből áll 6055 kötetben. Az ifjusági könyvtár állománya 3598 kötet 12808 korona 88 fillér értékben. A különböző szertárak összértéke mintegy 40000 koronára tehető.

Majd következik az ifjuság érdemsorozata. Tiszta jeles bizonyítványt nyertek a következők: *Szabó* Miklós és *Zajgha* Béla I. a), *Barta* Imre, *Csoór* Sz., *Kohlmann* Károly, *Nizsalovszky* Endre, *Monti* Gábor I. b), *Balázsovics* Rezső, *Jancsó* Sándor, *Jász* Károly és *Weisz* Sándor II. a), *Koza* Aurél, *Nagy* Zoltán II. b), *Borbély* Miklós, *Rendes* Ervin III. a), *Bónyi* Adorján, *György* Pál, *Molnár* Lajos, *Munk* Andor III. b), *Barta* Gyula, *Dezső* Károly, *Pajor* Kálmán, *Róz* Béla, *Rusznay* János IV), *Grósz*

Dezső, Révész László V.), Breuer Oszkár, Fényes György, Frankó Abdon Zenó, Gerő Gusztáv VI., Kiss Ernő, Maksa Béla, Turányi András rendes és Révész Erzsébet magán VII. oszt. tanulók és Bakator József, Faragó Andor, György Ernő, Kreszta Riza, Zajka László és Zóbel Gyula érettségiztek.

A statisztikából érdekesebbek a következő adatok: Beiratkozott 578 rendes tanuló. Vizsgálatot tettek 543-an. Előző évhez képest gyarapodás a növendékek létszámában 3. Vallásra nézve volt 255 róm. kath., 78 g. kath., 12 g. kel., 17 ág. hv. ev., 48 ev. ref. és 149 izr. vallású. Magyarok vallotta magát 486, németnek 2, románoknak 70 és csehnek 1. Illetőségre nézve más megyéből 165, más államból 5 növendék tanult az intézetben.

A tanulók közül elégtelen osztályzatot nyert összesen 39, (6,97 százalék) két tárgyból 23 4-12 százalék) több tárgyból 49 (8,77 százalék.)

Az értesítőt gondosan átolvasva, mind jobban győződünk meg arról a nemes önfeláldozó munkásságról, melyet a rend tagjai élén Novotny S. Altonz igazgatóval a nemzeti kultúra szolgálatában kiváló tudással, ritka ügyszeretettel kifejtének s melylyel intézetüket az ország első középiskolái színvonalára emelték.

II. Az állami főreáliskola.

Harminczkettedik életévéről számol be a nagyváradi állami főreáliskola idejéről, *Stauber József* igazgató szerkesztésében megjelent értesítője, melyet *Hegedüs Árpád* rendes tanár tanulmánya, *Vigny Alfréd*, „Les Destinées” cz. verskötetéről vezet be.

A tanári testület elmúlt tanévben 15 tagból állott. A rendes tantárgyakon kívül tanítottak, mint rendkívüli tárgyak a latin nyelv, egészségügy, vegytani gyakorlatok, fizikai gyakorlatok, gyorsírás, ének és zene. Az éneket és zenét *Lobermayer Gyula* tanította szép eredményre.

A szertárak, könyvtárak a lehetőség szerint itt is szépen gyarapodtak elmúlt tanévben. A szertárak, könyvtárak s egyéb felszerelések összértéke mintegy 110,000 koronát képvisel.

Az intézet kebelében fennálló Arany János önképzőkörrel — sajnos — azt jelenti az értesítő, hogy a letűnt iskolai évben hanyatlásnak indult. Ennek okául a tanárelnök azt említi, hogy a kör viszálykodásnak lett színelvényévé s a vizsály nyomában elkeseredés, majd kedvetlenség fakadt. A segítő egyesület pedig mostoha anyagi helyzete miatt csekély mértékben nyújthatott segínyt a hozzá fordult szegénysorsu tanulóknak.

Majd következik az elmúlt tanév története. A tanári karban igen lényeges változások nem fordultak elő. A tanárok közül irodalmilag működtek *Stauber József*, *Kappel György*, dr. *Tóth Mihály*, *Alvinczy Sándor*, *Hegedüs Árpád*, dr. *Visnya Aladár* és dr. *Gonda József*. A tanulók egészségi állapota az iskolai évben nagyon kedvező volt, dacára annak, hogy a városban egész télen és tavasszal nagyobb mérvben léptek föl ragályos betegségek. Az ifjuság erkölcs-fegyelmű állapota általában jó volt.

Az érdemsorozathoz kiteszölőleg színjelessel végeztek a tanévet. *Adler Jenő*, *Gaal Pál Sándor* I. a), *Friedmann Herman*, *Kertész Imre* I. b), *Krüger Viktor* II., *Bauer Albert*, *Grünberger Sándor*, IV., *Szeghalmi Bálint* V., *Silbermann Jenő* VI. oszt. tanulók és *Friedmann Mór*, *Lévai Pál* s *Ortner Zoltán* érettségiztek.

A statisztikai kimutatásokból megtudjuk, hogy 349 rendes tanuló iratkozott be év elején, 9-czel több, mint előző tanévben. Vizsgálatot tett 313 rendes és 6 magántanuló. Ezek közül 64 volt róm. kath., 11 gkel., 43 ev. ref., 1 unit., 12 ág. hv. ev., és 188 zsidó. Vagyis 32-vel több mint a fele volt zsidó. Anyanyelvre nézve 306 magyar, 6 német és román. Előmenetel tekintetében minden tárgyból legalább jó volt 19, elégséges 203. Egy tárgyból kapott elégtelen osztályzatot 42, két tárgyból 10, több tárgyból 38. Az értesítőt a jövő évre vonatkozó értesítések zárják be.

Minden tekintetben hiven tükrözteti vissza az értesítő is azt az érdemes tevékenységet.

melyet a reáliskola képzett, ügybuzgó tanári kara mindenkor kifejt s melylyel a magyar művelődés ügyének tesznek hasznos, elismerésre méltó szolgálatot.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket: **hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek**, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

*** A főigazgató ünneplése.** Kedves, minden ízében családias ünnepet ültek tegnap a nagyváradi két középiskola, a premontrei rend és az állami főreáliskola tanárai. Szeretettel, benső ragaszkodással, üdvözölték vezérüket a tankerület bölcs, érdemduis főigazgatóját, *Nátafalussy Kornél* királyi tanácsost nevenapja alkalmával. Elsőnek a főreáliskola tanárkara járult a főigazgató elé és *Stauber József* igazgató üdvözölte nem sablonos frázisokkal telt, hanem igaz, szívből jövő szavakkal. A főigazgató lekötelező szívélyességgel fogadta az üdvözlést s munkatársainak, a tanároknak is boldog, víg vakációt kívánt. Majd szép szavakkal bucsuztatta el a tanároktól a szintén jelenlevő *Pálffy Béla* hittanárt, ki a *gyomai plebániát* nyerte el s így megvált a letűnt tanév végével a főreáliskolától, melynek mind a tanárok, mind a növendékei részéről közbecsült szeretett hittanára volt. *Nátafalussy* igen melegen emlékezett meg *Pálffynak* a tanügyi, egyházi s társadalmi téren kitejtett sokoldalú munkásságáról, szerzett érdemeiről s őszinte sajnálatának adott kifejezést elvesztése, de szívbéli örömeinek is haladása fölött. Végül jó kívánatait fejezte ki új működéséhez. A tanárok is együttéreztek főigazgatójukkal midőn *Pálffy*-től bucsut vettek s a neki szóló jókívánatok a tanárok érzelmeinek is kifejezői voltak szeretett most már volt kollegájukkal szemben. Ezután *Nátafalussy* gazdag villásreggelihez ültette vendégeit. Eközben megérkeztek a premontrei-rend tagjai, *Novotny S. Altonz* igazgatóval, ki szintén keresetlen, egyszerű, de igaz érzelmet tolmácsoló szavakban üdvözölte a főigazgatót úgy is mint rendtársat. *Nátafalussy* válasza után a gimnázium tanárai is asztalhoz ültek. *Nátafalussy* főigazgatót az egész kerületből s más helyekről levélben, táviratban igen sokan gratulálták, ugyszintén városunk számos előkelősége személyesen felkereste.

*** A város ösztöndíja.** Az újvárosi székház felavatása alkalmából Nagyvárad városa 20000 koronás alapítványt tett, ebből 10000 koronának kamatait és kereskedelmi ösztöndíjakra szánta törvényhatóság. A 400 koronás ösztöndíjat ez évben a polgármester *Tarsoly Kálmán* asztalos tanulóknak adományozta külföldi tanulmányaira. *Tarsoly Kálmán* legutóbbi tanonczmunkakiállításán tünt ki izléses, szép munkájával.

*** Bucusu a hájói kápolnában.** A pezeszentmártoni anyaegyházhoz tartozó hájói, még *Árpád* korából való kápolnában vasárnap *Sarlós Boldogasszony* évfordulati napján buzsünnep volt. Az ünnepélyes nagymisét *Novotny S. Altonz* premontrei főgimnáziumi igazgató végezte, *Serly Viktor* nagyváradi-olaszi-i káplán pedig szent beszédet mondott. Délben *Lencsés János* pezeszentmártoni plebánosnál ebéd volt, melyen víg hangulatban igen sokan vettek részt.

*** A földmivelésügyi miniszter beköszöntője.** Az új miniszteriumnak egyik-másik tagja mindjárt állásának elfoglalása után sietett tudatni a törvényhatóságokkal kineveztetését. *György Endre* földmivelésügyi miniszter nem sietett a beköszöntővel. Csak most értesítette a törvényhatóságokat a földmivelési miniszterium vezetésének átvételéről. Együttal kéri a törvényhatóságok támogatását. Nagy-Várad városához és Biharmegyéhez tegnap érkezett le a miniszter levele.

*** Kapuczinus-utcza csatornázása.** Sok kellemetlenséget okoz Kapuczinus-utcza lakóinak, hogy az utcza nincsen csatornázva. A víznek nincs kellő és gyors lefolyása s nyáron, különösen nagyobb esőzések alkalmával elönti az utczt a víz, télen pedig elborítja a jég. Az utcza háztulajdonosai most már másodizben kéri Nagyvárad városát, hogy az utczt csatornáztassa s ezáltal szüntesse meg az eddigi bajokat. Rámutatnak, hogy a Szent János utcza csatornázásánál megtakarításokat ért el a város, amelyből bőven kitelik a Kapuczinus-utcza csatornázása.

*** Iskolatársak találkozója.** Vasárnap jöttek össze azok a nagyváradi prem. főgimnáziumban, akik 10 évvel ezelőtt tettek itt érettségit. 13-an jelentek meg a volt osztálytársak közül. Dr. *Demetrovits Elek* nagyváradi ügyvéd, *Frankó Endre* m.-keresztesi szolgabíró, dr. *Gedeon Alajos*, pesti főgimn. tanár, dr. *Halász Márton* p.-ladányi ügyvéd, dr. *Lestyán Endre* várad-újvárosi r. kath. segédlelkész, *Maróczy János* törvényszéki aljegyző, dr. *Mandel Viktor* nagyváradi ügyvéd, dr. *Mikulás György* tanár a gör. kath. képezdében, dr. *Moldoványi Gyula* pesti ügyvéd, *Mihalik István* zombori főgimn. tanár, dr. *Molnár Leo* p.-szöllősi orvos és *Tamján Péter* praefektus. D. e. fél 10-kor Te Deum és mise volt, melyet *Szmetka Ödön* tartott. Ezután volt tanáraikat keresték fel; majd lefényképeztették magukat. Ebédre a Félix-fürdőbe gyűltek össze, ahol a késő délutáni órákig kedélyesen töltötték az időt, este pedig a Püspök-fürdő árnyas fái alatt beszélgettek el a fehérasztal mellett a régi diákélményekről, de a jóízű megemlékezésekbe belevegyült a jelenlegi küzdelmes élet komoly szava is. A társaság azzal oszlott szét, hogy 10 év múlva ismét találkoznak.

*** Kiss Ernő vértanu szobrára.** A hazafias kegyelet fellángolását jelzi, hogy a 48-as idők nagy alakjainak és különösen az aradi vértanúknak szobrokat emelnek az ország különböző pontjain. Csak nem régen leleplezték le Zomborban *Schweidel József* vértanu szobrát s most a nagybecskereki és torontálmegyei előkelő hölgyek indítottak mozgalmat, hogy a 13 vértanu egyikének, *Kiss Ernő* honvéd tábornoknak Nagy-Becskereken szobrot állítsanak. A mozgalom élén Torontálmegye főispánjának a neje áll. A belügyminiszter által engedélyezett országos gyűjtéshez az iveket most bocsátották ki s Biharmegyét és Nagyvárad városát is felkérték az adakozásra.

*** Kövezést és világitást kérnek.** Nagyvárad legszegényebb részén: a külvárosban az éttöbbi időben több utczt köveztetett és rendeztetett a város; de egyik másik kis utczája még most is őállapotban van. Ilyenek a többek között *Tilinkó-* és *Fogoly-utcza*. Az előbbi sár- és porfészek, kövezetlen. az utóbbi pedig pokolian sötét, ide még nem jutott a villamos világitás. *Tilinkó-utcza* lakói az utcza kibővítését, *Fogoly-utcza* lakosai pedig világitást kérnek.

*** A napszurás áldozata.** Alig köszöntött be a nyár, már is egyes helyeken oly rettentő meleg van, mint kánikulában. A veszedelmes melegségnek már áldozata is van Biharmegyében. Biharról jelenti tudósítónk, hogy ott *Dienes Juliska* 18 éves fiatal leány tegnap napszurás következtében megbetegedett és rövid

kinlódás után meghalt. Temetése holnap délelőtt fog végbemenni.

* **Felakasztotta magát.** *Mezőtelegről* jelenti tudósítónk, hogy *Petriner* János szabolcsi munkás Szabolcs község határában egy fára felakasztotta magát. Tettét mire észrevették, már halott volt.

* **Árlejtés tüzelő anyagokra.** A nagyváradi honvéd hadapródiskola parancsnoksága árlejtést tart az intézetben szükséges tüzelő anyagokra. Az árlejtés július hó 31-én lesz.

* **Ullmann Félix halála.** A nagyváradi ort. izralita hitközségnek nagy gyásza van. Egyik oszlopos, előkelő tagja: *Ullmann* Félix a *Kurländer* és *Ullmann* nagykereskedő cég beltagja tegnap elhunyt. Rövid idővel ezelőtt súlyos természetű vakbélgyulladás támadta meg életerős fiatal embert. Vasárnap operálni kellett, de a műtét nem adta vissza az életnek, hanem kioltotta a fiatal életét. Halálát iker-testvérén *Ullmann* Sándoron kívül nagy család gyászolja.

* **Elkobzott szociálista ujság.** A pozsonyi ügyészség elkoboztatta a *Westungarische Volksstimme* című szociáldemokrata lapot a benne megjelent *József Agost* főherceg névváltoztatására vonatkozó becsmérő cikk miatt.

* **Árverés a váraljai telkekre.** Nagyváradi város árverési küldöttsége ma július 4-én d. e. 9 órakor tartja meg helyszínén a velencei orth. izr. templom megetteli telkekre az árverést. A telkek négyzetméterenként két korona kiáltási ár mellett bocsájtatnak árverés alá, a mi tekintettel a v. velencei part fejlődésére, méltányos árnak mondható.

* **Az uszoda ügye a miniszternél.** Özv. *Feldman* Jakabnének Nagyváradi város törvényhatósága kivételesen a folyó év nyarára megengedte, hogy uszodáját a városház mellett a *Körözsön* felállíthassa. A közgyűlés ezen határozatát *Széles* Lajos több bizottsági taggal együtt megfélebbezte. A belügyminiszter határozott az ügyben, amennyiben a felebbezések elutasításával a közgyűlés határozatát jóváhagyta.

* **Öngyilkos aggastyán.** *Adorján* György 80 éves ottományi földműves tegnap hajnalban a portáján levő verendának egyik gerendájára czukorspárgával fölakasztotta magát. Tettét mire észrevették, már halott volt. Az elhalt nagyon gazdag ember volt és családjával is békeességben élt és így még titokzatosabb tettének oka.

* **Meglopta a lakótársát.** *Szekeres* András téglagyári munkás szombaton megkapván keresményét, hazasietett az *Incze*-féle téglagyárban levő lakására és álomba merült. Reggelre 11 korona pénzének eltűntét tapasztalta, és ezzel kapcsolatosan azt is, hogy lakó és munkástársa *Boros* István a 11 koronával karöltve távozott. A jeles lakótársat tegnap hajnalban fogta el a rendőrség, amint az utolsó lopott egy koronásból egy füstös lebuiban épen, javában pikulázott a fülbe a cigánynyal. Lezárták.

* **Vizbefult ember.** *Nagylétáról* jelenti tudósítónk, hogy ott tegnap délelőtt *Juszenyák* János földműves az Érben fürdés közben a vizbefult. A holttestét még a tegnapi nap folyamán kifoglák a folyóból. A község orvosa megállapította, hogy a szerencsétlen ember fürdés közben görcsöt kapott és ezért lelte halálát a hullámokban. Az esetről értesített nagyváradi kir. ügyészség megengedte a hulla eltemetését.

* **Elfogott rablógyilkos.** *Máté* Pált, a karczagi rablógyilkost Kolozsváron elfogták a csendőrök és az éjszaka Nagyváradra hozták. Jelenleg a rendőrségünk vendége, ahol szembesítik *Majoros* Jenő és *Laczkó* János itteni hentesegédekkel, akiket a véres keresményéből urasan megvendégelt. Le is fényképezték és holnap Karczagra viszik.

* **Agyonnyomta a gyermekét.** *Mezőtelegről* jelenti tudósítónk, hogy ott *Venczel* Lina cigányasszony a múlt éjszaka részeg állapotban agyon nyomta a hat hetes gyermekét. Az esetről értesített királyi ügyészség szigorú vizsgálatot rendelt el az ügyben és a gondatlan elzúllott anya ellen megindította a büntető eljárást.

* **Rabló cigányasszonyok.** *Grósz* Salamon Szent János utca Sipos házban levő pékületébe reggel 8 óra tájba beállított 3 cigányasszony: *Lakatos* Teréz, *Rostás* Teréz és *Rostás* Róza. A cigányasszonyok az üzletben levő *Grósz* Salamonnénak az mondták, hogy lakodalomra nagymennyiségű kenyérré van szükségük és egyszermind felszólították az asszonyt, hogy a kimerő asztal mögül jöjjön elő, mert ők kenyeret akarnak válogatni. *Grósz* Salamonné rosszat sejtett és távozásra szólította fel a cigányasszonyokat. *Rostás* Teréz a szoknyája alatt levő zsákba kenyereket kezdett berakosgatni, *Lakatos* Teréz pedig torkon ragadta *Grósz* Teréz és fojtogatni kezdte. A dulakodás zajára besiető takarítónőnek *Rostás* Teréz esett neki, azonban nem sok sikerrel: mert a megtámadott nő sikoltására a házbeliiek elősiettek és ártalmatlanná tették a cigány, asszonyokat, akiket azután *Kelemen* András rendőrelőőr nyomban be is kísért. A cigány, asszonyokat a 8-as számú zárkában helyezték el, ahol a három cigányasszony a vasárnapot és a hétfőre virradó éjszakát keserves kiabálások közt töltötte. Czigány szokás szerint ártatlanságukat hangoztatták és a börtönből roppant haza kívánczoltak *Szent* András környékén táborozó övéikhez. Tegnap délelőtt 10 órakor szokatlan csend ülte meg a zárkát, és gyanuba kapott kulcsos rendőr felakasztva találta *Rostás* Terézt. Az asszony szoknyája egy foszlányával felakasztotta magát a börtön ajtó ablakrácsára és miközben hörögve vergődött a hurkon két társa helyesebben anyja és leánya nyugodtan aludtak a pricscsen. A gyorsan alkalmazott élesztési kísérletek eredményteljesen jártak, és *Rostás* Teréz immár vasa verve üvöltöz cellájában és várja további sorsát.

* **Megtámadott kofa.** Özv. *Gyulai* Istvánné gyümölcsáros mosónőt tegnap délelőtt a *Kolozsvári*-utcán *Kis* Károly rovottmultu háztulajdonos késsel megtámadta. Azon világos célzattal, hogy leszurja. Özv. *Gyulainé* csak gyors futással kerülte el a veszedelmet. Panasza a rendőrség eljárását tett folyamatba *Kis* Károly ellen.

* **Találtak** egy pénztárczát pénztartalommal a *Kiss* Dávid és *Társ* cég üzletében. Igazolt tulajdonosa átveheti.

Pannónia étterem és téli kert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett **kitünő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.**

Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

x **Lloyd orfeum** kitünő társulata estéről-estére nagyszámu és előkelő közönség előtt tart előadásokat általános tetszés mellett. *Ma új műsor és két új bohózat.* Szíves pártfogást kér mély tisztelettel az igazgatóság.

EGYESÜLETEK.

A nőegylet választmányi ülése. A biharmegyei és nagyváradi nőegylet választmányi tagjait és védhölgyeit van szerencsém a foyó évi június hó 5-én d. u. 5 órakor az árvaházban tartandó választmányi ülésre meghívni.

Nagyváradi, 1905. évi július hó 3-án.

Özv. báró *Gerliczy* Félixne,
elnök.

MULATSÁG.

A Kath. Legény-egylet házi estéje. Igazán ritka műélvezetben volt része annak a hatalmas szép közönségnek, mely mindig zsufolásig tölti meg az egylet helyiségeit a havonkint szokásos családi estéken. A műsorban *Krupka* és *Papp* szavalata, *Kürti* humoros dalai és a dalárda sima, összevágó éneke szerepeltek s vendégül megnyerte az egylet *Kremlicza* István gondokaművészt, a szászvárosi zenede tanárát, ki igazi művészetét mutatta be a közönség előtt. Hatalmas technika és végtelenül diszkrét interpretációja, remekül megválasztott zenedarabjai valósággal elbűvölték a hallgatóságot, mely nem irgalmazva az óriási hőségben elfáradt művészek, újabb darabokat kért tőle. *Kremlicza* neve az itteni zenede előtt is kiválóan ismert s a helybeli zeneértők közül is sokan megjelentek élvezni játékát. Éjjelig kitünő hangulatban töltötték el az estét.

TÁVIRATOK.

Politikai hírek.

Ujabb kísérlet.

Budapest, július 3. (Saját tud. táv.) *Fejérváry* Géza báró miniszterelnök legközelebb a szövetkezett ellenzék vezérlő-bizottságával azon tagjaival akar tárgyalni, akikkel még eddig nem tanácskozott.

A vezérlő-bizottság tagjai azonban már előre is kijelentették, hogy *nem állanak szóba a miniszterelnökkel*, mert előre is tudják, hogy a tanácskozásnak semmi alapja sincsen. A tárgyalásokba már csak azért sem bocsátkozhatnak az ellenzéki vezérek, mert a koalíció elhatározta, hogy sem *Fejérváry*-val, sem mással, aki pozitív eredményeket nem hoz, nem állanak szóba.

Fejérváry-nak a mostani tanácskozásainak máskülönbén csak az a célja, hogy a koalíciót szétrobbantsa s magának a 67-es pártok bevonásával többeségi kormánypartot teremtsen.

Hazafias törvényhatóságok.

Ma ismét három törvényhatóság szavazott a darabant kormánynak bizalmatlanságot. Ez a három hazafias törvényhatóság *Aradvármegye*, *Zombor városa* és *Fiume kikötőváros*. A legszenzációsabb a *fiumei* határozat, melyet *Zanella* Richárd képviselő indítványára fogadtak el.

A király nyaralása.

Egy bécsi felhivatalos lap arról ad

hírt, hogy a Felső holnap Ischlbe fog utazni, ahol a nyarat tölteni fogja. A király a félhivatalos hiraadása szerint a nyaralást nem akarja megzavartatni semmiféle politikai dologgal sem s azért a magyar válsággal sem kíván foglalkozni. A Felsőhöz Ischlbe a nyáron nem megy Fejérváry, mert Bécsből egyenes utasítást kapott, hogy a király nem akar jelentéseket hallani nyaralása közben a magyar válságról.

Fejérváry Géza báró legközelebb szintén nyaralni fog menni és így őszig a politikában semmi változás sem várható.

Összel a miniszterelnök októberre befogja híven az összes póttartalékosokat és még egyéb nagyfontosságú intézkedéseket fog tenni. De hogy mik lesznek ezek az intézkedések, azt még senki sem tudja.

Az orosz forradalom.

A fellázadt orosz hadihajó sorsáról nagyon ellentmondó hírek vannak forgalomban. Táviratok jöttek, melyek arról szóltak, hogy a forradalom központjába került. Potemkin megadta magát a fekete tengeri hajórajnak, ujabban azonban arról érkezik hír, hogy ebből egy szó sem igaz, ellenben a Potemkin megszökött román vizekre. A további fejleményekről senkinek sejtelme sem lehet. A többi hajók matrózai is fellázadtak s így a legborzasztóbbra lehetünk elkészülve. S minthogy most már az események odáig fejlődtek, hogy a szárazföldi katonaság is a legnagyobb mértékben rokonszenvez a lázadókkal, szinte képtelen elgondolni a következményeket a legélénkebb emberi fantázia is.

A forradalomról újabb híreink a következők:

Tárgyalások.

Odessza, jul 3. Tegnap este a Georgi Pohjedonosceek bevonult az öbölbe és tárgyalni kezdett a hatóságokkal. E tárgyalásból a következők közölhetők: Amidón a hajó Odesszához közeledett, az összes tiszteket partraszállították. Odesszába való érkezése után a Potemkin mellé állott. Később azonban viszálykodás kezdődött és a Georgi Pohjedonoscew legénységének egy része végre azt kívánta, hogy térjenek vissza a hajóhadhoz. Ez a párt annyira felszaporodott, hogy elhatározták, hogy a helyi hatósággal tárgyalás kezdjenek. A legénység nemsokára beleegyezett abba, hogy a hajon ismét felvonják az orosz zászlót. Ma reggel leadta a legénység az ágyuzávarzatok, de a kikötést megtagadta, felajánlva, hogy a tiszteket visszahívja a hajóra, parancsaiknak engedelmeskenik. A Georgi Pohjedonoscew most itt a vezstegelő kikötőben van. A Potemkin tegnap este tengernek indult a román partok irányában.

Ma ismét megjelentek a lapok. A lakosság még mindig izgatott. A prefektus elrendelte egy szállónak bezárását, melynek ablakaiból tüzeltek.

A Potemkin elvonulása.

Bukarest, július 3. A Knyaz Potemkin nevű páncélos hajó déli irányban elvonult a kosztanzai láthatárban, később megfordult és este 8 órakor megállott a kosztanzai kikötő előtt.

Budapest, július 3. (Saját tud. táv.) Odesszából megczáfolják azt a hírt, hogy a Potemkin megadta magát. Annyi azonban igaz, hogy a forradalmárok hadihajója eltávozott másik két hajóval a kikötőtől, mert a lőszerük fogytán volt.

Mielőtt Potemkin eltávozott Odessza elől, a forradalmárok felgyújtották az egész várost, mely még most is ég. A Potemkin legénysége pedig nagy mennyiségű petroleumot és ahtát öntött a tengerbe, miket aztán meggyújtottak. A tengeren uszó óriási tüztől több orosz hajó meggyuladt és porraégett. A városban óriási a rémület és az éhség.

Budapest, július 3. (Saját tud. táv.) Bukarestből jelentik, hogy ma reggel Konstanza előtt a kikötőtől két kilométernyire egy idegen hajó horgonyt vetett, melyre nemsokára felhúzták a vörös lobogót.

A város lakosságát a hajó látására óriási rémület fogta el. A város kapitánya az idegen hajó horgonyvetése után egy motorosra szállott, melylyel a kikötő előtt levő hajóra ment.

Mikor a városkapitány visszaérkezett a városba, elmondotta, hogy a kikötő előtt horgonyzó hajó a Potemkin, az orosz lázadó hajója. A hajón a városkapitányt nagyon előzékenyen fogadta egy tengerész apród, a ki a hajóparancsnoka nevében arra kérte a kapitányt, hogy egy pár matróz bemehessen a városba, hogy a hajón levők részére eleséget és kötszereket vásároljon. A kapitány azt felelte, hogy a maga részéről szívesen megengedné a matrózok partra szállását, de erre előbb engedelmet kell kérnie a Bukarestben székelő hadügyi kormánytól.

A kosztanzai város kapitány partraszállása után rögtön sürgönyözött a kormánynak, honnan azt az értesítést kapta, hogy a Potemkin legénysége közül senkit sem szabad partra szállítani, mert azokat idegen katonaszökevényeknek és lázadóknak tekintik s így menedéket nem adhatnak nekik.

A miniszterium határozatát rögtön közölték a Potemkin és társait legénységével, akik az értesítésre azzal feleltek, hogy ha nem engedik őket partra szállítani, akkor bombázni kezdik a várost.

Erre a híre még izgatottabb lett a lakosság; a város képviselőtestülete pedig rögtön értesítést küldött a Potemkin fenyegetéséről a miniszteriumnak, mely elrendelte, hogy a »Elisabetha« román csatahajó és még három czirkálóhajó Konstanza elé menjen és védje meg a várost a Potemkin esetleges támadása ellen.

A Potemkinnel jött másik hadihajó megkísérelte már a part felé közeledést, de az »Elisabetha« három vak lövést tett rá, mitől megijedvén, meghátrált. Ebből azt következtetik, hogy nincs az oroszoknak elegendő lőszerük, hogy nem viszonozzák a lövéseket.

A román kormány rendeletet adott ki, hogy a Potemkin és a vele jött másik hadihajó huszonnégy óra alatt hagyja el a kosztanzai kikötőt.

Budapest, július 3. (Saját tud. táv.) Konstanzából jelentik, hogy alkonyatkor több

idegen hajó tűnt fel a kikötő előtt a láthatáron. A városban eddig még nem tudják, hogy ezek a hajók szintén az orosz forradalmároké vagy pedig a Potemkin üldözői. Az új hajók, közeledése a városban óriási izgatottságot és félelmet keltett.

Budapest, július 3. (Saját tud. távirata.) A Potemkinen 300 orosz gyári munkás van, akiket az orosz hatóságok lázadásért kiakartak végezni. Hír szerint a hajón több tiszt van megkötözve, a kiket csak kegyelemből nem dobtak a tengerbe.

Budapest, július 3. Szebasztopolból jelentik, hogy az ottani kikötőben a fengernagyi hajón tegnap haditanácsot tartottak a legfőbb tengerész tisztek.

A haditanácsban a Potemkin lázadását tárgyalták. Hogy mit határoztak azt még nem tudják.

REGÉNYCSARNOK.

PENELOP. 80.

Angol regény.

Ez a kis jószág ugyan nem védi meg az esőtől, folytatá a doktor, a Mari csinos napernyőjére mutatva. Jöjjön, meneküljön ide az én esernyőm alá, ez kettőnknek is elég lesz; s ha megengedi haza kísérem.

— De hisz ön ellenkező irányban lakik.

— Mért ne mehetnék azért erre, Jöjjön, Montgomery kisasszony, nézze máris esik. Huzódjék közelebb hozzám. Tyü, valóságos zápor!

— Jól mulatott a külföldön? kérdé Mari, a mint egymás mellett haladtak.

— Jól mulattam-e? Nem én, csakis a Kenneth kedvéért maradtam távol olyan huzamosan, — És Kenneth egészeu meggyógyult?

— Óh igen, bámulatosan javult és sokat erősödött.

Az eső mind sürűbben hullott, de Marinak szinte jól esett, mert egészen elüzte szomorúságát. Vagy az is lehet, hogy a Fergusson doktor társasága okozta azt.

— Mindig magánosan sétál? — kérdé Alick.

— Rendesen. Néha azonban át kocsizom Nellihez s akkor együtt sétálunk.

— Mért nem szerez legalább egy kutyát? Higyje meg, az nem kellemtelen társ.

— Azt hiszem, meg is fogadom e tanácsát. Milyen fajtát ajánl?

Ha Fergusson doktor azt találta volna mondani: »Mért nem szerez egy elefántot?« Mari bizonyára azt is helyes és okos dolognak tartja. Hogyne? Hiszen ezen a világon csak egyetlen férfi volt kedves előtte és ez az egyetlen férfi Fergusson Alick volt.

— Milyen fajta kutyát? — mondá a doktor mosolyogva. A borzbecok nagyon ragaszkodnak gazdájukhoz, de valami nagyobb fajta jobban meg tudná védelmezni esetleges támadás esetén.

Természetesen Mari helyeselte a doktor ebbeli véleményét is — és megállapodtak a new-foundlandi kutyában.

Az eső most már csak úgy szakadt s a doktor selyemesernyője sem nyújtott elég védelmet ellene, úgy, hogy mire a Veres-házhoz értek, Mari meglehetősen átázott.

— Azonnal vesse le nedves ruháját — figyelmezteté a doktor, a mint a lépcsőnél megállottak — kegyed sokkal gyengébb alkotásu, semhogy egy ilyen átázott ruhában valami bajt ne kapjon.

Mari mosolygott.

— Mem jön be? — kérdé.

— Majd máskor — most éppen nincs időm. Isten áldja. Remélem, nem fog megbetegedni.

Megbetegedni! Az volna hátra, hogy életében a legkellemesebb séta után betegedjék meg. A ruhája ugyan oda volt, de hát törődött is vele!

Néhány nap múlva Fergusson doktor csakugyan elment a Veres házba, zsinegen vezetve egy ügyetlen, hosszú lábu, sovány neufoundlandi kutyakölyköt.

— Ezt választottam kegyednek, mondá. Derék állat az az jobban mondva, derék és szép lesz, ha majd megnő és meghizik.

Mari egészen boldog volt, s szeretettel simogatta a kutyát. Egyedül az Alick ajándékát látta benne, azért volt szemében annyira becses.

— Mi a neve? kérdé.

— Szinte druzsám, nevetett a doktor — Fergus a neve.

Mari lehajolt — s homlokon csókolta a kutyát.

— Soha sem volt még kutyám, de az bizonyos, hogy téged, Fergus, szeretni foglak.

Fergusson doktor nagyon komoly volt hazatérőben. Olyas valamit vett észre a Mari tekintetéből, a mi élénken eszébe juttatta Farnham kisasszonynak halálos ágyán mondott szavait.

Ha Nellivel nem találkozom — mormogá — ki tudja, ki tudja?

Ekkor újbul feltámadt szerelme és egyedüliségének érzete.

Még egyszer, ugyanaz nap este, kezében tartotta a Nelli reszkető kis kezét — és könyörgött újra, hogy derítse fel szerelmével sötét életet. De a remegő kis kezét elvonták az övéből és a válasz, melyet kapott lesújtotta.

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

	Budapest, jul. 3.
Buza okt. — — — — —	78.
Rozs okt.-re — — — — —	20.
Tengeri julius 1906. — — — — —	74.
Zab ápr.-ra — — — — —	15.00
Repeze aug.-ra — — — — —	90.

Értéktözsde.

	Budapest, jul. 3.
Oszrákhitelrészvény — — — — —	512.94
Magyar hitelrészvény — — — — —	806.50
Leszámitoló bank — — — — —	464.50
Rimamurányi — — — — —	514.—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — — —	649.—
Közuti vasut — — — — —	569.50
Városi villam s vasut — — — — —	2450.—

Hivatalos árfoly amok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 jul. 3-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	117.30
Magyar koronajárdék 4%	97.10
Magyar koronajárdék 3 1/2%	8.8—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.25
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcson	218.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcson	166.—
Osztrák járadék papirban — — — — —	100.25
Osztrák járadék ezüstben — — — — —	100.75
Osztrák járadék aranyban — — — — —	114.—
Osztrák korona járadék — — — — —	100.25
1860. oszt. államsorsjegyek — — — — —	157.—
Osztrák-magyar bankrészvény — — — — —	16.45
Magyar hitelbank részvény — — — — —	17.525
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — — —	65.175
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — — —	67.125
20 frankos aranz (Napolendor) — — — — —	1910
Német birodalmi márka — — — — —	117.42
London vista — — — — —	240.30
Páris vista — — — — —	95.671
20 márkás arany — — — — —	23.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város villamos műve.

Pályázati felhívás.

Nagyvárad város Törvényhatósági bizottsága folyó évi márczius hó 9-én tartott közgyűlésében a városi vízvezeték szivattyu-telepének elektromos hajtásra leendő átalakítását elvben elhatározván, felhívja czimet, hogy ezen munkálatok keresztülvitelére vonatkozó és műszaki leírás terv- és költségvetésből álló ajánlatát folyó évi július hó 24-ik napján d. e. 10 óráig a költségvetés végösszege 5 százalékának megfelelő biztosíték kíséretében Komlóssy József tanácsnok, mint az árverelő küldöttség elnökénél nyújtsa be.

A létesítendő villamoshajtású szivattyu telep feladata lesz másodpercenként 70 liter vizet a vízmű 1 számú gyűjtő kutjából a szolgálati medenczébe 58 méter összemelő magasságra szállítani és pedig úgy, hogy ezt a munkát három egyenként 35 másodperczliter szállító képességű szivattyuval kell végezni melyek közül egyik tartalékul szolgál.

A szivattyuk által szállított vízmennyiség közvetlenül legfeljebb 3%- hibával legyen mérhető és vagy mint a szivattyu fordulatanak függvénye az arra alkalmazandó fordulat számláló leolvasás által vagy más alkalmas uton (pld. vízmérők útján) meghatározandó 4 szivattyuk fordulata számlálással (illetve vízmérővel) szipantó szelepekkel és átfolyó csapokkal legyenek felszerelve és alapzat csavarokkal együtt szállíttassanak.

A szivattyuk egyenként mintegy 40 effektív lóerő teljesítő képességű elektromotorokkal közvetlenül hajtandók a motorok három fázisu 3000 volt feszültségű 42 periodusu áram számára szállítandók, kapcsoló táblával, és indító ellenállással. A kapcsoló táblára tervezendő: Minden motor számára egy-egy három polosu magas feszültségű kugató egy-egy ampere méter egy-egy három fázisu magas feszültségű árammérő (lehet két-két egy fázisu is megfelelő kapcsolásban) három-három ólom biztosító. A kapcsoló tábla lapja márvány és magas feszültségű alkatrészek csak az elzárható kapcsoló tábla mögötti részen foglalhatnak helyet.

Az ajánlandó szivattyukra nézve a város előzetesen a fenti követelményeken kívül semmi kikötést nem tesz: Ajánlattevő gyáraknak tehát e tekintetben saját belátásuk szerinti szabad választásuk van. Viszont a város is fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező ajánlatok között az ajánlott árra való tekintet nélkül szabadon választhasson.

Alternatívén képen ajánlható két szivattyu egyenként 70 másodpercz liter teljesítménnyel az esetben azonban a szivattyunak lehetőleg 60 százalékos teljesítményéig szabályozhatónak kell lennie és pedig nem a motor fordulat számának csökkentése, hanem a beömlés vagy kiömlés keresztmetszetének állíthatósága révén. A szivattyuk hajtó elektromotorok ez esetben 80 ló erejűek legyenek. A többi feltételek úgy mint az első alternatívában. A pályázó czégeknek szabadságukban áll a két alternatíva közül csak az egyikre vagy a másikra, vagy mindkettőre ajánlatot tenni.

A szivattyuk elhelyezésére nézve a következők tartandók szem előtt.

A szivattyu ház a 3 méter belső átmérőjű 1 számú kut közelében úgy tervezendő, hogy az épület fala a kut közép vonalától 8-5 méter távolságra létesüljön, mely adat egyuttal a két szivattyu 350 mm. átmérőjű közös szívó csövének hosszát állapítja meg. A szívó cső mászható beton csatornába tervezendő és annak a kutba nyúló végén alkalmazandó lápszelep függője az Á felett 123-75 méterre tervezendő. A kut kis vizállása cca 124-75 méter a kut teteje 129-40 méter a talaj felszíne a kut mellett 128-08 méter. A körös árviz magassága ugyanott cca 129-10 méter.

A szivattyuk elhelyezési padozat magassága mintegy 121-50 méterre veendő a szivattyu-

ház azonban körül 129-50 méter magas feltöltésre helyezendő s az ezen magasságban elhelyezett bejáró ajtótól lépcső visz le a 2 méterrel mélyebb szivattyu színre. Az épület oly nagyra tervezendő, hogy abban az elektromotorral kapcsolt gépszivattyu szívó és nyomó légüst, légpótló szivattyu, kapcsolótábla szívó és nyomó toló záruk s a felügyelő közeg részére mintegy 6 négyszög métereres terület elférjen.

A szívó légüst 700 m/m belső átmérővel és 1400 m/m magasan kovácsolt vasból öntött vas alsó részzel készüljön és felszerelendő viz állás mutatóval vakum méterrel légcappal és leeresztő csappal

A nyomó légüst 800 m/m belső átmérővel és 2000 m/m magásra kovácsolt vasból öntött vas alsó részrel készüljön a következő felszereléssel: Vizállás mutató, manométer légcsap, leeresztő csap, biztonsági szelep és egy kis féllóerős elektromotorral hajtott légpótló szivattyu. Ezenkívül egy ellenőrző manométer alkalmazására szolgáló csőtoldal és csappal birjon. A nyomó légüst 10 légkörnyi túlnyomásra legyen kipróbálva.

A szívó cső a kutból a szívó légüstig és onnan az első szivattyuig 350 m/m onnét a másodikig 250 m/m átmérőjű normalis karimás öntött vas cső legyen: a szivattyu szívó csövéhez vezető elágazáson egy-egy 250 m/m-es és nyitás mutatóval ellátott normalis karikás toló zár alkalmaztassék kézi kerékkel.

A nyomó cső az első szivattyutól a másodikig 225 m/m, onnét a nyomó légüstig és tovább 300 m/m b. átm. norm. karimás öntött vascső legyen.

A szivattyu ház külső falától a nyomó cső mintegy 75 méter hosszban 300 m/m belső átmérőjű normalis tokkos öntött vascső legyen s a régi gépház mellett az egyik régi 300 m/m átmérőjű főnyomó csőhöz kapcsoltassék. A nyomó cső a szivattyu csatlakozásánál egy-egy 225 m/m-es a nyomó légüst és gépház fala között pedig egy 300 m/m-es nyitár mutató és kézi kerékkel ellátott normalis karimás toló zárral legyen ellátva.

Erről a berendezésről 1.50 méretű elrendezési vázlat a szivattyukról pedig cca 1:20 méretű szerkesztési terv melléklendő s a műszaki leírásban az összes szállítandó tárgyak szerkezete és működése részletesen ismertetendő. Az ajánlati költségvetésben az összes tárgyak a helyszínen felállítva felszerelve szerelő napszámokkal és anyagokkal együtt teljesen készen üzemképes állapotban átadva értendő.

Megjelölendő és kötbér mellett garancia vállalandó a két szivattyunak összesen 70 másodpercz liter viznek 58 méter összemelő magasságra való emelése mellett szükséges áramfogyasztás a helyszínen oly módon, hogy a fenti emelő magasság 2-3 méterrel fel vagy le változhatik.

Megjelölendő és kötbér mellett garancia vállalandó a két illetve az egy szivattyunak másodpercenként összesen 70 liter viznek szállításáért olyképen, hogy a viz vagy a szivattyuval szállítandó és azzal összekapcsolandó fordulat számláláló függvényeként vagy bármely más alkalmas módon pld. vízmérővel közvetlenül 3%- pontossággal bármikor a kezelő ápoló által azonnal megállapítható legyen.

Végre megjelölendő és kötbér mellett megállapítandó az a határidő, mely alatt a pályázó gyár az egész kis szivattyu telepet a megrendelés vételétől számítva teljesen kész és üzemképes állapotba átadhatja, megjegyezvén, hogy a szivattyu házat a város más vállalkozóval felépítve a megjelölendő és a gépészeti berendezésre nézve elvállalandó átadási határidőt megelőzőleg 6 héttel ablakok és ajtókkal zárható állapotban vállalkozó gépgyárnak fendelkezésére bocsátja.

Nagyvárad, 1905. évi június hó 28-án. A város tanácsa nevében

Rimler Károly,

1230.

polgármester.

Radó Samu és Tsa

kötélgártók

zsák és ponyva nagyraktár Nagyvárad, Kossuth-u.

Legeőnyösebb beszerzés forrás.

Mindennemű gazdasági kenderkötelek, **kévekötelek,**

vizhatlan ponyvák

zsákok, rostáló- és repcze-ponyvák, gépszijak, gépolajok és kenőcsök, géptisztító anyagok, géphajtó kötelek, tornaszerek, és minden e szakba vágó cikkekben.

Zsák- és ponyva-kölcsönző.

Telefon: 240.

Telefon: 240.

Középiskolai és kereskedelmi iskolai tanulóknak *magán* és *javító vizsgálatokra való elkészítését*, technikusoknak mennyiségtani és ábrázoló geometriai korrepetálását elvégzi közép iskolai tanár.
Czim a kiadóban.

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcsó

BUTOR

gyári árban, kezeség mellett háló-, ebédlő-, szalon és uriszoba berendezések, valamint egyes butor-darabok a

Magyar Műbutorgyár
Részvénytársaságnál

Nagy vradon, Fő-utca elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes takás-, kávéház- és szálloda-berendezések műipari vállalata.

Kívánatra rajzok és költségvetések.

A

„Nagyváradai Hitelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 év időtartamra a legolcsóbb kamattal és a legeőnyösebb feltételek mellett

**törlesztéses
jelzálogkölcsönöket
nyújt,**

amelyeket a legrövidebb idő alatt fo-

lyósít. Kölcsönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri bir-tokiv és esetleg községi becsű-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsönöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskére és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett **5°-os** kamatot összeg után **5°-os** fizet

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad. **Az igazgatóság.**

Kátrány árjegyzék.

2-től	9 kilóig	6 krajczár	kilója
10	99	5	"
100	339	4	"
400	1000	3 1/2	"

Ennél nagyobb mennyiség vásárlásnál még további 25 kor. engedményt adunk 100 kilónként.

Egész és tél waggon vásárlásnál az engedmény még nagyobb.

Egy hordó ára külön 5 korona de azt teljesen jó állapotban egy hónapon belül 4 koronáért visszavásároljuk.

Az áru gyártelepünkön átveendő és innen **egyszerre** elszállítandó.

Vidéki fakeskedők és kiskereskedők, akik kicsinyben elárusítással foglalkozni kívánnak, a könnyű és tiszta kezeléshez alkalmas kim-rő eszközöket ingyen kapják.

Nagyvárad. 1905. április hó

A nagyváradai légszeszgyár.

ROSENBERG IZSÓ

czementárugyára, beton-, vasbeton- és aszfaltipar-vállalata

Telefon: 67. szám.

N a g y v á r a d.

Telefon: 67. szám.

Kizárólagos képviselők: a „Beocsinyi Czementgyári Unió“ gyáraitól

a „Magyar Aszfalt Részvénytársaságtól“

a „Heunebique“-féle vasbeton rendszerből.

az „Eternit-művek“ szab. azbeszt-pala gyártmányaiból stb. (Dr Zilinski Szilárd műegyetemi magántanár ter.ei szerint.)

Ajánlkozik mindennemű beton és vasbeton aszfaltozás és aszfalt elszigetelési és »Eternit«-pala fedési munkálatok kivételére.

C s a t o r n á k a t saját gyártmányu, kívül-belül iszapolt, vizhatlan betoncsöveivel eszközöl. — — — — —

Raktárt tart: Első rendű Beocsini-, Portland- és Román-czementből.
» » Egeresi szobrász és alabastrom-gipszből.
» » Aszfalt fedéllemez és elszigetelő-lemezekből.

Saját gyártmányu diszes czementlapok és műkövekből.